Samling af Afgørelser

DOMSTOLENS DOM (Syvende Afdeling)

24. juni 2021 *

»Præjudiciel forelæggelse – socialpolitik – direktiv 1999/70/EF – rammeaftalen vedrørende tidsbegrænset ansættelse, der er indgået af EFS, UNICE og CEEP – § 5 – bestemmelser, der skal forhindre misbrug hidrørende fra flere på hinanden følgende tidsbegrænsede ansættelseskontrakter eller ansættelsesforhold – flere på hinanden følgende tidsbegrænsede ansættelseskontrakter i byggesektoren, såkaldte faste byggekontrakter – begrebet »objektive omstændigheder«, der kan begrunde en fornyelse af sådanne kontrakter – direktiv 2001/23/EF – artikel 1, stk. 1 – overførsel af virksomhed – artikel 3, stk. 1 – varetagelse af arbejdstagernes rettigheder – subrogation i arbejdskontrakterne, som sker i medfør af bestemmelser i en kollektiv overenskomst – kollektiv overenskomst, der begrænser overførte arbejdstageres rettigheder og forpligtelser til de rettigheder og forpligtelser, der følger af den sidste kontrakt, som er indgået med den udtrædende virksomhed«

I sag C-550/19,

angående en anmodning om præjudiciel afgørelse i henhold til artikel 267 TEUF, indgivet af Juzgado de lo Social nº 14 de Madrid (arbejdsret nr. 14 i Madrid, Spanien) ved afgørelse af 4. juli 2019, indgået til Domstolen den 17. juli 2019, i sagen

EV

mod

Obras y Servicios Públicos SA,

Acciona Agua SA,

har

DOMSTOLEN (Syvende Afdeling),

sammensat af afdelingsformanden, A. Kumin (refererende dommer), og dommerne P.G. Xuereb og I. Ziemele,

generaladvokat: E. Tanchev,

justitssekretær: A. Calot Escobar,

på grundlag af den skriftlige forhandling,

* Processprog: spansk.

efter at der er afgivet indlæg af:

– EV ved abogado F. Luján de Frías,

– Obras y Servicios Públicos SA ved abogado F.J. Berriatua Horta,

– Acciona Agua SA ved abogado J. Revoiro Mingo,

– den spanske regering ved J. Rodríguez de la Rúa Puig, som befuldmægtiget,

– Europa-Kommissionen ved M. van Beek, B.-R. Killmann og N. Ruiz García, som befuldmægtigede,

og idet Domstolen efter at have hørt generaladvokaten har besluttet, at sagen skal pådømmes uden forslag til afgørelse,

afsagt følgende

Dom

1 Anmodningen om præjudiciel afgørelse vedrører fortolkningen af § 4, stk. 1, i rammeaftalen vedrørende tidsbegrænset ansættelse, der blev indgået den 18. marts 1999 (herefter »rammeaftalen«), og som er opført som bilag til Rådets direktiv 1999/70/EF af 28. juni 1999 om rammeaftalen vedrørende tidsbegrænset ansættelse, der er indgået af EFS, UNICE og CEEP (EFT 1999, L 175, s. 43), samt artikel 1, stk. 1, og artikel 3, stk. 1, første afsnit, i Rådets direktiv 2001/23/EF af 12. marts 2001 om tilnærmelse af medlemsstaternes lovgivning om varetagelse af arbejdstagernes rettigheder i forbindelse med overførsel af virksomheder eller bedrifter eller af dele af virksomheder eller bedrifter (EFT 2001, L 82, s. 16).

2 Anmodningen er blevet indgivet i forbindelse med en tvist mellem på den ene side EV og på den anden side Obras y Servicios Públicos SA, som er EV's tidligere arbejdsgiver, og Acciona Agua SA, som er EV's nuværende arbejdsgiver, vedrørende dels anerkendelse af EV's anciennitet på grundlag af antallet af tilbagelagte tjenesteår, dels den tidsubegrænsede karakter af ansættelsesforholdet.

Retsforskrifter

EU-retten

Rammeaftalen

3 Rammeaftalens § 4, der har overskriften »Princippet om ikke-diskrimination«, fastsætter i stk. 1:

»Ansættelsesvilkårene for personer med tidsbegrænset ansættelse må ikke være mindre gunstige end de, der gælder for sammenlignelige fastansatte, hvis dette udelukkende er begrundet i kontraktens tidsbegrænsede varighed, og forskelsbehandlingen ikke er begrundet i objektive forhold.«

4 Rammeaftalens § 5, der har overskriften »Bestemmelser om misbrug«, bestemmer i stk. 1:

»For at forhindre misbrug hidrørende fra anvendelsen af flere på hinanden følgende tidsbegrænsede ansættelseskontrakter eller ansættelsesforhold fastsættes, medmindre der allerede findes tilsvarende retsregler, bestemmelser af medlemsstaterne – efter høring af arbejdsmarkedets parter i henhold til national lovgivning, kollektive aftaler eller praksis – og/eller af arbejdsmarkedets parter, hvorved der tages hensyn til behovene inden for bestemte sektorer og/eller blandt bestemte kategorier af arbejdstagere[,] og som regulerer et eller flere af følgende forhold:

a) objektive omstændigheder[,] der kan begrunde en fornyelse af sådanne kontrakter eller ansættelsesforhold

b) den maksimale samlede varighed af flere på hinanden følgende tidsbegrænsede ansættelseskontrakter eller arbejdsforhold

c) antallet af gange sådanne kontrakter eller ansættelsesforhold kan fornys.«

Direktiv 2001/23

5 I tredje betragtning til direktiv 2001/23 er anført, at »[d]et er nødvendigt at fastsætte bestemmelser til beskyttelse af arbejdstagerne i tilfælde af ny indehaver især for at sikre varetagelsen af deres rettigheder«.

6 Dette direktivs artikel 1, stk. 1, litra a) og b), er affattet således:

»a) Dette direktiv finder anvendelse på overførsel af en virksomhed eller bedrift eller af en del af en virksomhed eller bedrift til en anden indehaver som følge af en overdragelse eller fusion.

b) Som overførsel i henhold til dette direktiv anses overførsel af en økonomisk enhed, der bevarer sin identitet, forstået som en helhed af midler, der er organiseret med henblik på udøvelse af en økonomisk aktivitet, uanset om den er væsentlig eller accessorisk, jf. dog litra a) og de følgende bestemmelser i denne artikel.«

7 Direktivets artikel 3, stk. 1, første afsnit, fastsætter:

»Overdragerens rettigheder og forpligtelser i henhold til en arbejdskontrakt eller et arbejdsforhold, som bestod på tidspunktet for overførslen, overgår som følge af denne overførsel til erhververen.«

Spansk ret

Lov nr. 32/2006

8 Ley 32/2006 reguladora de la subcontratación en el sector de la construcción (lov nr. 32/2006 om underentreprise i byggesektoren) af 18. oktober 2006 (BOE nr. 250 af 19.10.2006, s. 36317) fastsætter følgende i tredje tillægsbestemmelse:

»Med henblik på at forbedre ansættelsesvilkårene for arbejdstagere, som deltager i byggearbejder, og dermed forbedre deres sundhed og sikkerhed på arbejdspladsen, kan der ved kollektive forhandlinger i byggesektoren på nationalt plan foretages tilpasninger i de generelt fastsatte vilkår for kontrakter vedrørende et bestemt arbejde eller en bestemt tjenesteydelse ved ordninger, der sikrer større stabilitet i arbejdstagernes ansættelse på samme betingelser, som aktuelt er fastsat på dette forhandlingsområde.«

Lov om arbejdstageres rettigheder

9 Estatuto de los Trabajadores (lov om arbejdstageres rettigheder) i den affattelse, der følger af Real Decreto Legislativo 2/2015 por el que se aprueba el texto refundido de la Ley del Estatuto de los Trabajadores (kongeligt lovdekret nr. 2/2015 om vedtagelse af den konsoliderede udgave af lov om arbejdstageres rettigheder) af 23. oktober 2015 (BOE nr. 255 af 24.10.2015, s. 100224, herefter »lov om arbejdstageres rettigheder«), bestemmer følgende i tredje tillægsbestemmelse:

»Bestemmelserne i artikel 15, stk. 1, litra a), artikel 15, stk. 5, og artikel 49, stk. 1, litra c), berører ikke bestemmelser, som er eller vil blive fastsat ved kollektive forhandlinger i overensstemmelse med den tredje tillægsbestemmelse i [lov nr. 32/2006] med hensyn til faste byggekontrakter, herunder godtgørelse ved ansættelsesforholdets ophør.«

10 Artikel 15 i lov om arbejdstageres rettigheder, der har overskriften »Kontraktens varighed«, bestemmer i stk. 1 og 5:

»1. Ansættelseskontrakten kan indgås tidsubegrænset eller tidsbegrænset.

Kontrakten kan tidsbegrænses i følgende tilfælde:

a) Når arbejdstageren ansættes med henblik på at udføre en bestemt opgave eller ydelse, der er uafhængig af og kan adskilles fra virksomhedens samlede aktivitet, og udførelsen, selv om den er tidsmæssigt begrænset, principielt er af ubestemt varighed. Disse kontrakter kan ikke have en varighed på over tre år, der kan forlænges med højst tolv måneder ved en national kollektiv sektoroverenskomst eller ved en kollektiv sektoroverenskomst på et lavere niveau. Efter disse forlængelser opnår arbejdstagerne status af fastansatte arbejdstagere i virksomheden.

[…]

5. Arbejdstagere, der med eller uden afbrydelse i en periode på 30 måneder har været ansat i mere end 24 måneder i den samme eller i forskellige stillinger inden for samme virksomhed eller samme koncern, og som har indgået mindst to tidsbegrænsede kontrakter, uanset om der er tale om direkte ansættelse eller ansættelse gennem et vikarbureau, og uanset om samme eller

forskellige kontraktvilkår for midlertidig ansættelse har fundet anvendelse, skal anses for at være fastansatte, medmindre andet er foreskrevet i denne artikels stk. 1, litra a), og stk. 2 og 3.

Bestemmelserne i det foregående afsnit finder også anvendelse ved overførsel af en virksomhed eller subrogation på de ved lov eller kollektiv overenskomst fastsatte betingelser.

[…]«

Den almindelige kollektive overenskomst i byggesektoren

11 Convenio colectivo general del sector de la construcción (den almindelige kollektive overenskomst i byggesektoren), der er indført i registret og offentliggjort ved Resolución de la Dirección General de Empleo (beslutning truffet af generaldirektoratet for beskæftigelse) af 21. september 2017 (BOE nr. 232 af 26.9.2017, s. 94090), i den affattelse, der var gældende på tidspunktet for de faktiske omstændigheder i hovedsagen (herefter »den omhandlede kollektive overenskomst«), bestemmer i artikel 24, der har overskriften »Tidsbegrænset ansættelseskontrakt vedrørende et bestemt arbejde i byggesektoren, en såkaldt fast byggekontrakt«, følgende:

»[…]

2. Denne kontrakt indgås generelt vedrørende et enkelt byggeri, uanset varighed, og ophører ved afslutningen af det arbejde, der skal udføres på byggeriet, og som henhører under arbejdstagerens fag og kategori. Kontrakten indgås altid skriftligt.

   Bestemmelserne i artikel 15, stk. 1, litra a), første afsnit, [i lov om arbejdstageres rettigheder] finder derfor ikke anvendelse, uanset kontraktens varighed, og arbejdstagerne bevarer deres status som faste byggearbejdere både i de tilfælde, der er omhandlet i denne bestemmelse, og i tilfælde af overførsel af en virksomhed som omhandlet i artikel 44 i [lov om arbejdstageres rettigheder] eller overførsel af personale som omhandlet i denne kollektive overenskomsts artikel 27.

3. Arbejdstagere, der er faste byggearbejdere, kan imidlertid, uden at miste deres status heraf, idet kontrakten fortsat har karakter af eneste kontrakt, yde den samme virksomhed tjenester på forskellige arbejdssteder inden for samme provins på betingelse af, at der er indgået en udtrykkelig aftale for hver af de forskellige successive arbejdssteder, i en periode på højst tre på hinanden følgende år, medmindre det arbejde, som er deres specialeområde på det sidste byggeri, varer længere end dette, i hvilket tilfælde de med henblik herpå underskriver det behørige dokument i overensstemmelse med modellen i bilag II og har ret til de relevante befordringsgodtgørelser. I dette tilfælde finder bestemmelserne i artikel 15, stk. 1, litra a), første afsnit, og artikel 15, stk. 5, i lov om arbejdstageres rettigheder heller ikke anvendelse, uanset ydelsens samlede varighed, og arbejdstagerne bevarer deres status som faste byggearbejdere som angivet.

[…]

5. Ansættelse med eller uden afbrydelse i forskellige stillinger i medfør af mindst to faste byggekontrakter indgået med samme virksomhed eller samme koncern inden for den i artikel 15, stk. 5, i [lov om arbejdstageres rettigheder] fastsatte periode eller frist medfører derfor ikke, at den i den nævnte bestemmelse omhandlede status som fastansat opnås.

[…]

Status som fastansat opnås heller ikke i tilfælde af overførsel af en virksomhed som omhandlet i artikel 44 i [lov om arbejdstageres rettigheder] eller overførsel af personale som omhandlet i denne kollektive overenskomsts artikel 27.

[…]«

12 Den omhandlede kollektive overenskomsts artikel 27 med overskriften »Overførsel af personale i forbindelse med offentlige kontrakter om vedligeholdelse af veje, jernbaner eller vandforsyningsnet eller kommunale koncessioner på vedligeholdelse af fortove, belægninger, offentlige veje og kloakker« bestemmer i stk. 2:

»Ved afslutning, tab, ophævelse eller overdragelse af en offentlig kontrakt og i alle andre tilfælde og situationer, der indebærer udskiftning af enheder eller fysiske eller juridiske personer, som udfører den i kontrakten omhandlede aktivitet, overføres den udtrædende virksomheds arbejdstagere, der er tilknyttet denne kontrakt, til den nye virksomhed eller enhed, som skal udføre den omhandlede aktivitet, idet denne virksomhed eller enhed har pligt til at overholde de rettigheder og forpligtelser, der var anerkendt arbejdstagerne i den virksomhed, den erstatter.

Eftersom overførsel som omhandlet i denne artikel indebærer en forbedring i forhold til den gældende lovgivning, bestemmes det udtrykkeligt, at disse rettigheder og forpligtelser er begrænset til udelukkende at omfatte de rettigheder og forpligtelser, der følger af den sidste kontrakt, som arbejdstageren har indgået med den virksomhed, der træder ud af den offentlige kontrakt, således at den virksomhed, der indtræder, ikke er bundet af nogen tidligere kontrakt eller aftale, særligt hvad angår tjenesteår, fratrædelsesgodtgørelser og andre ordninger, hvorved tjenestens varighed tages i betragtning, medmindre arbejdstageren allerede er anerkendt sådanne rettigheder ved en retskraftig dom afsagt før overførslen, og meddelelse om de pågældende rettigheder er givet den indtrædende virksomhed inden for den frist og på den måde, som er fastsat i denne artikel.

[…]«

Tvisten i hovedsagen og de præjudicielle spørgsmål

13 Den 8. januar 1996 indgik sagsøgeren i hovedsagen en første tidsbegrænset ansættelseskontrakt med Obras y Servicios Públicos vedrørende et bestemt arbejde på fuld tid inden for byggesektoren, en såkaldt fast byggekontrakt, som udløb den 16. januar 1997. Fra den 24. januar 1997 indgik disse to parter fem andre kontrakter af samme type, som afløste hinanden uden afbrydelse. Obras y Servicios Públicos anerkendte sagsøgeren i hovedsagen anciennitet beregnet fra den 1. januar 2014, dvs. fra datoen for indgåelsen af den sidste af disse kontrakter, som endnu ikke er ophørt.

14 Den 3. oktober 2017 erstattede Acciona Agua Obras y Servicios Públicos som arbejdsgiver for sagsøgeren i hovedsagen, efter at dette selskab var blevet tildelt en offentlig kontrakt benævnt »Hastende renoverings- og reparationsarbejde på Canal de Isabel II Gestión SA's forsynings- og genanvendelsesnet (sag nr. 148/2016, delaftale 2)«, som hidtil var blevet udført af Obras y Servicios Públicos. I forbindelse med denne substitution overtog Acciona Agua en efter antal og kvalifikationer betydelig del af de arbejdstagere, der var ansat af Obras y Servicios Públicos med henblik på udførelsen af denne offentlige kontrakt.

15 Omkring en måned før denne substitution, nemlig den 5. september 2017, anlagde sagsøgeren i hovedsagen et anerkendelsessøgsmål ved Juzgado de lo Social nº 14 de Madrid (arbejdsret nr. 14 i Madrid, Spanien) mod de sidstnævnte to selskaber med påstand om dels, at sagsøgeren anerkendes anciennitet fra den 8. januar 1996, dvs. fra datoen for indgåelsen af den første kontrakt med Obras y Servicios Públicos, dels at det fastslås, at den pågældendes ansættelsesforhold er tidsubegrænset.

16 Ifølge den forelæggende ret er en situation som den i hovedsagen omhandlede, hvor en offentlig kontrakt er blevet tildelt en anden virksomhed, i hvilken forbindelse denne har overtaget en betydelig del af det personale, som den udtrædende virksomhed havde knyttet til udførelsen af denne offentlige kontrakt, omfattet af anvendelsesområdet for direktiv 2001/23 i henhold til dette direktivs artikel 1, stk. 1.

17 Den forelæggende ret er i denne henseende navnlig af den opfattelse, at en aktivitet som den i hovedsagen omhandlede, der ikke kræver særlige materialer, kan anses for at være en i det væsentlige arbejdskraftbaseret aktivitet. Følgelig vil en gruppe af arbejdstagere, som i længere tid udfører en fælles aktivitet bestående i renovering og reparation, i fravær af andre produktionsfaktorer kunne udgøre en økonomisk enhed, der bevarer sin identitet som omhandlet i dette direktivs artikel 1, stk. 1, første afsnit, litra b), på betingelse af, at erhververen overtager en betydelig del af denne enheds personale, hvilket er tilfældet i den foreliggende sag.

18 Desuden skal det nævnte direktivs artikel 3, stk. 1, første afsnit, fortolkes således, at den indtrædende virksomhed har pligt til at tage ikke alene den sidste kontrakt, der er indgået mellem de overtagne arbejdstagere og den udtrædende virksomhed, i betragtning, men også det overførte personales samlede antal tilbagelagte tjenesteår, for så vidt som denne forpligtelse følger af det ansættelsesforhold, som knytter dette personale til sidstnævnte virksomhed.

19 Hvad angår rammeaftalens § 4, stk. 1, har den forelæggende ret bl.a. som svar på Domstolens anmodning om oplysninger af 7. oktober 2019 anført, at arbejdstagere med tidsbegrænset ansættelse, der opnår status som fastansatte ved indgåelse af flere på hinanden følgende tidsbegrænsede kontrakter med henblik på et bestemt arbejde med en varighed på over tre år, befinder sig i en situation, der er sammenlignelig med situationen for arbejdstagere med tidsbegrænset ansættelse, der som sagsøgeren i hovedsagen har indgået en række på hinanden følgende såkaldte faste byggekontrakter.

20 Den forelæggende ret har ligeledes anført, at den omhandlede kollektive overenskomst, som udelukker anvendelse af lov om arbejdstageres rettigheder, finder anvendelse på tvisten i hovedsagen, og præciseret, at der ikke foreligger nogen objektiv begrundelse for at tilsidesætte denne lovs artikel 15, stk. 1 og 5.

21 Den forelæggende ret er i denne forbindelse i tvivl om, hvorvidt denne kollektive overenskomsts artikel 24, stk. 2 og 5, og artikel 27 er forenelige med rammeaftalens § 4, stk. 1, og artikel 3, stk. 1, i direktiv 2001/23.

22 Det er på denne baggrund, at Juzgado de lo Social nº 14 de Madrid (arbejdsret nr. 14 i Madrid) har besluttet at udsætte sagen og at forelægge Domstolen følgende præjudicielle spørgsmål:

»1) Skal [rammeaftalens] § 4, stk. 1, […] og direktiv 2001/23 fortolkes således, at [den omhandlede kollektive overenskomsts] artikel 24, stk. 2, […] bestemmer, at bestemmelserne i artikel 15, stk. 1, litra a), første afsnit, i lov om arbejdstageres rettigheder ikke finder anvendelse uanset varigheden af den generelle kontrakt i forbindelse med et enkelt byggeri, idet arbejdstagerne bevarer deres status som »faste byggearbejdere« såvel i disse tilfælde som i tilfælde af [overførsel af en virksomhed] som omhandlet i [denne lovs] artikel 44 […] eller [overførsel af personale] som omhandlet i [denne kollektive overenskomsts] artikel 27 […], idet der ikke foreligger nogen objektiv begrundelse for at tilsidesætte den nationale lovgivning, hvor [den nævnte lovs] artikel 15, stk. 1, litra a), […] bestemmer, at »[d]isse kontrakter [ikke kan] have en varighed på over tre år, der kan forlænges med [højst] tolv måneder ved en national kollektiv [sektor]overenskomst eller ved en kollektiv [sektor]overenskomst på et lavere niveau; efter disse forlængelser opnår arbejdstagerne status af fastansatte arbejdstagere i virksomheden«?

2) Skal [rammeaftalens] § 4, stk. 1, […] og direktiv 2001/23, fortolkes således, at [den nævnte kollektive overenskomsts] artikel 24, stk. 5, […] bestemmer, at forskellige stillinger i medfør af to eller flere faste byggekontrakter med den samme virksomhed eller [koncern] inden for den i artikel 15, stk. 5, i lov om arbejdstageres rettigheder fastsatte periode eller frist ikke resulterer i, at den i den nævnte bestemmelse omhandlede status opnås i disse tilfælde såvel som i tilfælde af [overførsel af en virksomhed] som omhandlet i [denne lovs] artikel 44 […] eller [overførsel af personale] som omhandlet i [den kollektive overenskomsts] artikel 27 […], idet der ikke foreligger nogen objektiv begrundelse for at tilsidesætte den nationale lovgivning, hvor [den nævnte lovs] artikel 15, stk. 5, […] bestemmer, at »[a]rbejdstagere, der med eller uden afbrydelse i en periode på 30 måneder har været ansat i mere end 24 måneder i den samme eller i forskellige stillinger inden for samme virksomhed eller samme koncern, og som har indgået mindst to tidsbegrænsede kontrakter, uanset om der er tale om direkte ansættelse eller ansættelse gennem et vikarbureau, og uanset om samme eller forskellige kontraktvilkår for midlertidig ansættelse har fundet anvendelse, skal anses for at være fastansat[te], medmindre andet er foreskrevet i denne artikels stk. 1, litra a), og stk. 2 og 3. Bestemmelserne i det foregående afsnit finder også anvendelse ved [overførsel af en virksomhed] eller subrogation på de ved lov eller kollektiv overenskomst fastsatte betingelser«?

3) Skal artikel 3, stk. 1, i direktiv 2001/23 fortolkes således, at den er til hinder for den omstændighed, at det i henhold til den kollektive overenskomst i byggebranchen udelukkes, at de rettigheder og forpligtelser, som den nye virksomhed eller enhed, der skal udføre den af entreprisekontrakten omhandlede aktivitet, skal overholde, begrænses til udelukkende de rettigheder og forpligtelser, der følger af den sidste kontrakt, som arbejdstageren har indgået med den virksomhed, som udtræder af kontrakten, hvilket ikke udgør en objektiv begrundelse for at tilsidesætte den nationale lovgivning, hvor artikel 44 i lov om arbejdstageres rettigheder bestemmer, at subrogation omfatter alle rettigheder og forpligtelser, hvilke ikke er begrænset til den sidste kontrakt?«

Om de præjudicielle spørgsmål

Domstolens kompetence

23 Den spanske regering har udtrykt tvivl om, hvorvidt Domstolen har kompetence til at træffe afgørelse vedrørende anmodningen om præjudiciel afgørelse, idet den forelæggende ret med sine spørgsmål i realiteten ønsker en fortolkning af forholdet mellem forskellige bestemmelser i national ret.

24 I denne henseende bemærkes, at det fremgår af Domstolens faste praksis, at Domstolen ikke inden for rammerne af den præjudicielle procedure har kompetence til at fortolke nationale ved lov eller administrativt fastsatte bestemmelser (dom af 30.9.2020, CPAS de Liège, C-233/19, EU:C:2020:757, præmis 23 og den deri nævnte retspraksis).

25 I det foreliggende tilfælde skal anmodningen om præjudiciel afgørelse imidlertid forstås således, at den forelæggende ret ikke anmoder Domstolen om en fortolkning af forholdet mellem den omhandlede kollektive overenskomst og loven om arbejdstageres rettigheder, men ønsker oplyst, om rammeaftalens § 4, stk. 1, og artikel 3, stk. 1, i direktiv 2001/23 skal fortolkes således, at disse bestemmelser er til hinder for nationale bestemmelser såsom denne kollektive overenskomsts artikel 24, stk. 2 og 5, og artikel 27, stk. 2.

26 Med henblik på at fastslå Domstolens kompetence til at besvare de præjudicielle spørgsmål skal det desuden efterprøves, om hovedsagen har en tilknytning til EU-retten (dom af 7.5.2020, Parking og Interplastics, C-267/19 og C-323/19, EU:C:2020:351, præmis 27).

27 Det skal i denne forbindelse blot fastslås, at i hvert fald direktiv 2001/23 ikke er åbenbart uanvendelig på tvisten i hovedsagen, således at dette direktiv udgør det EU-retlige tilknytningselement, der begrunder Domstolens kompetence til at besvare den forelæggende rets spørgsmål (jf. analogt dom af 7.5.2020, Parking og Interplastics, C-267/19 og C-323/19, EU:C:2020:351, præmis 28).

28 Det følger af det ovenstående, at Domstolen har kompetence til at træffe afgørelse om anmodningen om præjudiciel afgørelse.

Formaliteten med hensyn til de præjudicielle spørgsmål

29 Den spanske regering og Europa-Kommissionen er af den opfattelse, at de forelagte spørgsmål skal afvises på grund af deres hypotetiske karakter, manglen på faktuelle oplysninger, der gør det muligt for Domstolen at besvare dem, og den ufuldstændige karakter af beskrivelsen af de nationale retsforskrifter.

30 I denne henseende bemærkes, at der ifølge fast retspraksis foreligger en formodning for, at de spørgsmål om en fortolkning af EU-retten, som den nationale ret har stillet på det retlige og faktiske grundlag, som den har fastlagt inden for sit ansvarsområde, og hvis rigtighed det ikke tilkommer Domstolen at efterprøve, er relevante. Domstolen kan kun afslå at træffe afgørelse vedrørende en anmodning om præjudiciel afgørelse fra en national ret, når det klart fremgår, at den ønskede fortolkning af EU-retten savner enhver forbindelse med realiteten i hovedsagen eller dennes genstand, når problemet er af hypotetisk karakter, eller når Domstolen ikke råder over de

faktiske og retlige oplysninger, som er nødvendige for, at den kan give en saglig korrekt besvarelse af de stillede spørgsmål (dom af 30.1.2020, I.G.I., C-394/18, EU:C:2020:56, præmis 56 og den deri nævnte retspraksis).

31 Det følger ligeledes af fast retspraksis, at det for at opnå en fortolkning af EU-retten, som den nationale ret kan bruge, er påkrævet, at denne giver en beskrivelse af de faktiske omstændigheder og regler, som de forelagte spørgsmål hænger sammen med, eller i al fald forklarer de faktiske forhold, der er baggrunden for dens spørgsmål. Forelæggelsesafgørelsen skal endvidere angive de nøjagtige grunde til, at den nationale ret har rejst spørgsmål om fortolkningen af EU-retten og har fundet det nødvendigt at forelægge Domstolen et præjudicielt spørgsmål (dom af 30.1.2020, I.G.I., C-394/18, EU:C:2020:56, præmis 57 og den deri nævnte retspraksis).

32 I det foreliggende tilfælde har den forelæggende ret i sin anmodning om præjudiciel afgørelse såvel som i sit svar på Domstolens anmodning om oplysninger i tilstrækkeligt omfang angivet ikke alene grundene til, at den har rejst spørgsmålet om fortolkningen af rammeaftalens § 4, nr. 1, og artikel 3, stk. 1, i direktiv 2001/23 for Domstolen, men også begrundelsen for, hvorfor en sådan fortolkning er nødvendig for, at der kan træffes afgørelse i tvisten i hovedsagen.

33 Den forelæggende ret finder nemlig, at disse EU-retlige bestemmelser hver især er til hinder for bestemmelser i national ret, såsom den omhandlede kollektive overenskomsts artikel 24, stk. 2 og 5, og artikel 27, stk. 2, der synes at være relevante for afgørelsen af tvisten i hovedsagen, eftersom sagsøgeren i hovedsagen har indgået i alt seks på hinanden følgende såkaldte faste byggekontrakter, hvoraf den sidste har været i kraft i mere end syv år. For det første finder både denne kollektive overenskomsts artikel 24, stk. 2, hvorefter en såkaldt fast byggekontrakt indgås på ubestemt tid, og denne artikels stk. 5, som fastsætter, at der kan indgås flere på hinanden følgende af denne type kontrakter, således ifølge den forelæggende ret anvendelse i den foreliggende sag. For det andet fremgår det af forelæggelsesafgørelsen, at der er foretaget en overførsel af personale som omhandlet i den nævnte kollektive overenskomsts artikel 27 i forbindelse med offentlige kontrakter om vedligeholdelse af vandforsyningsnet.

34 Den ønskede fortolkning er således ikke åbenbart uden forbindelse med realiteten i hovedsagen eller dennes genstand, og de rejste problemer er ikke af hypotetisk karakter, men vedrører de af parterne i hovedsagen drøftede faktiske omstændigheder, som det tilkommer den forelæggende ret at fastslå.

35 Domstolen råder desuden over de faktiske og retlige oplysninger, som er nødvendige for, at den kan give en saglig korrekt besvarelse af den forelæggende rets spørgsmål. Det er således godtgjort, at sagsøgeren i hovedsagen har indgået flere på hinanden følgende kontrakter med Obras y Servicios Públicos, og det fremgår af forelæggelsesafgørelsen, at disse er såkaldte faste byggekontrakter. For så vidt angår anvendelsen af den relevante nationale lovgivning må Domstolen desuden henholde sig til det, som den forelæggende ret anser for at være gældende ret (jf. i denne retning dom af 8.6.2016, Hünnebeck, C-479/14, EU:C:2016:412, præmis 36 og den deri nævnte retspraksis).

36 Henset til ovenstående betragtninger kan de præjudicielle spørgsmål antages til realitetsbehandling.

Realiteten

Det første og det andet spørgsmål

37 Indledningsvis bemærkes, at det følger af Domstolens faste praksis, at det som led i den samarbejdsprocedure mellem de nationale retter og Domstolen, som er indført ved artikel 267 TEUF, tilkommer Domstolen at give den nationale ret et hensigtsmæssigt svar, som sætter den i stand til at afgøre den tvist, der verserer for den. Ud fra denne synsvinkel påhviler det Domstolen i givet fald at omformulere de spørgsmål, der forelægges den. Den omstændighed, at en national ret rent formelt har udformet det præjudicielle spørgsmål under henvisning til bestemte EU-retlige bestemmelser, er ikke til hinder for, at Domstolen oplyser denne ret om alle de fortolkningsmomenter, der kan være til nytte ved afgørelsen af den sag, som verserer for denne, uanset om den henviser til dem i sine spørgsmål. Det tilkommer herved Domstolen fra samtlige de oplysninger, der er fremlagt af den nationale ret, navnlig af forelæggelsesafgørelsens præmisser, at udlede de EU-retlige elementer, som det under hensyn til sagens genstand er nødvendigt at fortolke (dom af 23.4.2020, Land Niedersachsen (Tidligere relevante beskæftigelsesperioder), C-710/18, EU:C:2020:299, præmis 18 og den deri nævnte retspraksis).

38 Den forelæggende ret ønsker med det første og det andet spørgsmål nærmere bestemt oplyst, om rammeaftalens § 4, stk. 1, og direktiv 2001/23 skal fortolkes således, at disse bestemmelser er til hinder for en national lovgivning, der tillader, at der som undtagelse til den almindelige ordning i henhold til national ret indgås flere på hinanden følgende tidsbegrænsede kontrakter i form af såkaldte faste byggekontrakter, uanset varigheden heraf.

39 For det første bemærkes, at selv om den forelæggende ret i det første og det andet spørgsmål henviser til det nævnte direktiv, omhandler dens begrundelse i denne henseende i realiteten det tredje spørgsmål, for så vidt den vedrører den omhandlede kollektive overenskomsts artikel 27, stk. 2, således at de problemstillinger, som den forelæggende ret har rejst vedrørende dette direktiv, vil blive behandlet i forbindelse med sidstnævnte spørgsmål.

40 For det andet kan rammeaftalens § 4, stk. 1, i modsætning til, hvad den forelæggende ret har anført, ikke finde anvendelse på en situation som den i hovedsagen omhandlede.

41 Den forelæggende ret har – uden dog at foretage en dybtgående analyse af betingelserne for den nærmere bestemmelse af den relevante referencegruppe med henblik på den sammenligning, som den foretager – anført, at der foreligger en forskelsbehandling i strid med denne bestemmelse af arbejdstagere med tidsbegrænset ansættelse, der – som sagsøgeren i hovedsagen – har indgået en række såkaldte faste byggekontrakter, i forhold til arbejdstagere med tidsbegrænset ansættelse, der har indgået kontrakter med henblik på et bestemt arbejde, og som opnår status som fastansatte som følge af indgåelse af flere på hinanden følgende sådanne kontrakter, når disse har en samlet varighed på over tre år. Disse to typer af arbejdstagere med tidsbegrænset ansættelse befinder sig i en sammenlignelig situation som omhandlet i den nævnte bestemmelse.

42 Det fremgår imidlertid af Domstolens praksis, at idet princippet om ikke-diskrimination er blevet gennemført og konkretiseret af rammeaftalen udelukkende for så vidt angår forskelsbehandlinger mellem arbejdstagere med tidsbegrænset ansættelse og fastansatte, der befinder sig i en sammenlignelig situation, er eventuelle forskelsbehandlinger mellem visse kategorier af ansatte

med tidsbegrænset ansættelse ikke omfattet af princippet om ikke-diskrimination, der er fastsat i denne rammeaftale (dom af 22.1.2020, Baldonedo Martín, C-177/18, EU:C:2020:26, præmis 52 og den deri nævnte retspraksis).

43 Som Kommissionen har anført, ligger den iboende problemstilling i tvisten i hovedsagen derimod i det eventuelle misbrug af anvendelsen af tidsbegrænsede kontrakter i form af såkaldte faste byggekontrakter. Under disse omstændigheder, og henset til de oplysninger, som den forelæggende ret har fremsendt, skal det første og det andet spørgsmål omformuleres med henblik på at give den forelæggende ret nyttige fortolkningsbidrag.

44 Det fremgår nemlig af forelæggelsesafgørelsen, at Juzgado de lo Social nº 14 de Madrid (arbejdsret nr. 14 i Madrid) med disse spørgsmål reelt ønsker oplyst, om rammeaftalens § 5, stk. 1, skal fortolkes således, at denne bestemmelse er til hinder for en national bestemmelse som den i hovedsagen omhandlede, hvorefter der kan indgås flere på hinanden følgende tidsbegrænsede ansættelseskontrakter i form af såkaldte faste byggekontrakter, således at arbejdstagere, der har indgået sådanne kontrakter, bevarer deres status som arbejdstagere med tidsbegrænset ansættelse på ubestemt tid, eller om fornyelse af sådanne kontrakter derimod kan anses for at være begrundet i »objektive omstændigheder« som omhandlet i denne bestemmelses stk. 1, litra a), alene fordi denne nationale bestemmelse fastsætter, at de nævnte kontrakter generelt indgås vedrørende et enkelt byggeri, uanset varigheden heraf.

45 I denne henseende skal det bemærkes, at rammeaftalens § 5 – der tager sigte på at gennemføre et af de formål, der forfølges med denne, nemlig at begrænse anvendelsen af flere på hinanden følgende tidsbegrænsede ansættelseskontrakter – i stk. 1 pålægger medlemsstaterne effektivt og ufravigeligt at vedtage i det mindste en af de foranstaltninger, der opregnes i bestemmelsen, når der ikke er fastsat tilsvarende retsregler i national ret. De tre opregnede foranstaltninger i § 5, stk. 1, litra a)-c), vedrører henholdsvis objektive omstændigheder, der kan begrunde en fornyelse af sådanne kontrakter eller ansættelsesforhold, den maksimale samlede varighed af flere på hinanden følgende tidsbegrænsede ansættelseskontrakter eller ansættelsesforhold og det højeste antal gange, sådanne kontrakter eller ansættelsesforhold kan fornys (dom af 11.2.2021, M.V. m.fl. (Flere på hinanden følgende tidsbegrænsede ansættelseskontrakter i den offentlige sektor), C-760/18, EU:C:2021:113, præmis 54 og den deri nævnte retspraksis).

46 Medlemsstaterne råder i denne henseende over en skønsmargen, da de har valget mellem at benytte sig af en eller flere af de foranstaltninger, der er opregnet i rammeaftalens § 5, stk. 1, litra a)-c), eller at opretholde en allerede eksisterende tilsvarende retsregel, hvorved der tages hensyn til behovene inden for bestemte sektorer og/eller blandt bestemte kategorier af arbejdstagere. Dermed pålægger rammeaftalens § 5, stk. 1, medlemsstaterne et overordnet formål, der består i at forhindre et sådant misbrug, idet de overlades et valg med hensyn til midlerne til at opnå dette formål, forudsat at de ikke skader formålet og den effektive virkning af denne rammeaftale (dom af 11.2.2021, M.V. m.fl. (Flere på hinanden følgende tidsbegrænsede ansættelseskontrakter i den offentlige sektor), C-760/18, EU:C:2021:113, præmis 55 og 56 og den deri nævnte retspraksis).

47 Rammeaftalens § 5 foreskriver ikke særlige sanktioner for det tilfælde, at der konstateres misbrug. I et sådant tilfælde påhviler det de nationale myndigheder at vedtage foranstaltninger, der ikke alene skal være forholdsmæssige, men tillige tilstrækkeligt effektive og afskrækkende med henblik på at sikre, at de regler, der er fastsat i medfør af rammeaftalen, har fuld gennemslagskraft (dom af 11.2.2021, M.V. m.fl. (Flere på hinanden følgende tidsbegrænsede ansættelseskontrakter i den offentlige sektor), C-760/18, EU:C:2021:113, præmis 57 og den deri nævnte retspraksis).

48 Rammeaftalens § 5 foreskriver således ikke en generel forpligtelse for medlemsstaterne til at fastsætte, at tidsbegrænsede ansættelseskontrakter skal ændres til tidsubegrænsede kontrakter. Medlemsstatens interne retssystem skal imidlertid indeholde andre effektive foranstaltninger med henblik på at forhindre eller i givet fald sanktionere misbrug af flere på hinanden følgende tidsbegrænsede ansættelseskontrakter (dom af 11.2.2021, M.V. m.fl. (Flere på hinanden følgende tidsbegrænsede ansættelseskontrakter i den offentlige sektor), C-760/18, EU:C:2021:113, præmis 58 og den deri nævnte retspraksis).

49 Hvis et misbrug af flere på hinanden følgende tidsbegrænsede ansættelseskontrakter eller ansættelsesforhold har fundet sted, skal en foranstaltning, der på effektiv og tilsvarende vis sikrer beskyttelsen af arbejdstagerne, kunne finde anvendelse, således at misbruget sanktioneres behørigt, og konsekvenserne af tilsidesættelsen af EU-retten elimineres. Medlemsstaterne skal nemlig ifølge selve ordlyden af artikel 2, stk. 1, i direktiv 1999/70 »træffe de foranstaltninger, der er nødvendige for, at de til enhver tid kan nå de resultater, der er foreskrevet i dette direktiv« (dom af 11.2.2021, M.V. m.fl. (Flere på hinanden følgende tidsbegrænsede ansættelseskontrakter i den offentlige sektor), C-760/18, EU:C:2021:113, præmis 59 og den deri nævnte retspraksis).

50 Det skal endvidere bemærkes, at det ikke tilkommer Domstolen at tage stilling til fortolkningen af bestemmelser i national ret, idet denne opgave påhviler de kompetente nationale domstole, der bør afgøre, om kravene i rammeaftalens § 5 er opfyldt ved bestemmelserne i den gældende nationale lovgivning (dom af 11.2.2021, M.V. m.fl. (Flere på hinanden følgende tidsbegrænsede ansættelseskontrakter i den offentlige sektor), C-760/18, EU:C:2021:113, præmis 60 og den deri nævnte retspraksis).

51 Det påhviler således den forelæggende ret at vurdere, i hvilket omfang betingelserne for anvendelse og effektiv gennemførelse af de relevante bestemmelser i national ret udgør en passende foranstaltning for at forhindre og i givet fald sanktionere misbrug hidrørende fra anvendelsen af flere på hinanden følgende tidsbegrænsede ansættelseskontrakter eller ansættelsesforhold (jf. analogt dom af 11.2.2021, M.V. m.fl. (Flere på hinanden følgende tidsbegrænsede ansættelseskontrakter i den offentlige sektor), C-760/18, EU:C:2021:113, præmis 61 og den deri nævnte retspraksis).

52 Domstolen kan i en præjudiciel forelæggelsessag ikke desto mindre give nærmere oplysninger med henblik på at vejlede den forelæggende ret i dens vurdering (dom af 11.2.2021, M.V. m.fl. (Flere på hinanden følgende tidsbegrænsede ansættelseskontrakter i den offentlige sektor), C-760/18, EU:C:2021:113, præmis 62 og den deri nævnte retspraksis).

53 Det er i denne sammenhæng, at det skal undersøges, om de i hovedsagen omhandlede nationale bestemmelser, nemlig den omhandlede kollektive overenskomsts artikel 24, stk. 2 og 5, hvorefter der ifølge den forelæggende ret kan indgås flere på hinanden følgende tidsbegrænsede ansættelseskontrakter i form af såkaldte faste byggekontrakter i byggesektoren, kan udgøre en af de foranstaltninger, der er omhandlet i rammeaftalens § 5, stk. 1, litra a)-c).

54 For det første synes denne kollektive overenskomsts artikel 24 ikke i stk. 2 og 5 at fastsætte den »maksimale samlede varighed af flere på hinanden følgende tidsbegrænsede ansættelseskontrakter eller arbejdsforhold« som omhandlet i rammeaftalens § 5, stk. 1, litra b). Tværtimod fremgår det udtrykkeligt af denne kollektive overenskomsts artikel 24, stk. 2, at de såkaldte faste byggekontrakter kan indgås uafhængigt af deres varighed.

55 Selv om den forelæggende ret har ansvaret for at fastlægge de retlige og faktiske omstændigheder, og selv om det ikke tilkommer Domstolen at efterprøve rigtigheden heraf, således som det fremgår af den retspraksis, der er nævnt i denne doms præmis 30 og 35, bemærkes imidlertid, at det fremgår af den spanske regerings skriftlige indlæg, at den omhandlede kollektive overenskomsts artikel 24, stk. 3, kan udgøre en foranstaltning, der tager sigte på at forhindre misbrug hidrørende fra anvendelse af flere på hinanden følgende tidsbegrænsede ansættelseskontrakter som omhandlet i rammeaftalens § 5, stk. 1, og på bl.a. at fastsætte den »maksimale samlede varighed af flere på hinanden følgende tidsbegrænsede ansættelseskontrakter« som omhandlet i rammeaftalens § 5, stk. 1, litra b), for så vidt som den nævnte bestemmelse begrænser den periode, hvori der kan ydes den samme virksomhed tjenester på forskellige arbejdssteder inden for samme provins, til tre på hinanden følgende år, medmindre der foreligger særlige omstændigheder.

56 Det påhviler følgelig den forelæggende ret i overensstemmelse med den retspraksis, der er nævnt i denne doms præmis 51, at undersøge, om denne foranstaltning i det foreliggende tilfælde udgør en passende foranstaltning med henblik på at forhindre misbrug hidrørende fra anvendelse af flere på hinanden følgende tidsbegrænsede ansættelseskontrakter som omhandlet i denne bestemmelse.

57 For det andet foreligger der ikke, ligeledes med forbehold af den efterprøvelse, som det tilkommer den forelæggende ret at foretage, nationale bestemmelser, der fastsætter det »maksimale antal fornyelser« som omhandlet i rammeaftalens § 5, stk. 1, litra c).

58 For det tredje skal det undersøges, om de i hovedsagen omhandlede nationale bestemmelser fastsætter en foranstaltning vedrørende »objektive omstændigheder, der kan begrunde en fornyelse« af flere på hinanden følgende tidsbegrænsede ansættelseskontrakter eller ansættelsesforhold som omhandlet i rammeaftalens § 5, stk. 1, litra a).

59 Det fremgår i denne forbindelse af Domstolens praksis, at begrebet »objektiv omstændighed« som omhandlet i rammeaftalens § 5, stk. 1, litra a), skal forstås således, at det henviser til præcise og konkrete omstændigheder i forbindelse med en bestemt aktivitet, som følgelig i denne særlige sammenhæng kan begrunde anvendelsen af flere på hinanden følgende tidsbegrænsede ansættelseskontrakter. Disse omstændigheder kan bl.a. opstå på grund af den særlige art opgaver, som sådanne kontrakter er indgået med henblik på udførelsen af, samt de hermed forbundne forhold eller i givet fald på grund af medlemsstatens forfølgelse af et lovligt socialpolitisk formål (dom af 19.3.2020, Sánchez Ruiz m.fl., C-103/18 og C-429/18, EU:C:2020:219, præmis 66 og den deri nævnte retspraksis).

60 Derimod er en national bestemmelse, der blot generelt og abstrakt i form af en retsforskrift eller administrativ bestemmelse giver mulighed for at anvende flere på hinanden følgende tidsbegrænsede ansættelseskontrakter, ikke i overensstemmelse med de krav, der fremgår af ovenstående præmis i denne dom (dom af 19.3.2020, Sánchez Ruiz m.fl., C-103/18 og C-429/18, EU:C:2020:219, præmis 67 og den deri nævnte retspraksis).

61 En sådan bestemmelse, der udelukkende er formel, gør det nemlig ikke muligt at udlede objektive og gennemsigtige kriterier for at efterprøve, om fornyelsen af sådanne kontrakter rent faktisk opfylder et reelt behov, er egnet til at nå det forfulgte formål og nødvendig herfor. Denne bestemmelse indebærer således en reel risiko for misbrug af sådanne kontrakter og er derfor uforenelig med rammeaftalens formål og effektive virkning (dom af 19.3.2020, Sánchez Ruiz m.fl., C-103/18 og C-429/18, EU:C:2020:219, præmis 68 og den deri nævnte retspraksis).

62 Som Domstolen gentagne gange har fastslået, er fornyelse af tidsbegrænsede ansættelseskontrakter eller ansættelsesforhold for at dække behov, der faktisk ikke er midlertidige, men derimod faste og varige, desuden ikke begrundet som omhandlet i rammeaftalens § 5, stk. 1, litra a), for så vidt som en sådan anvendelse af tidsbegrænsede ansættelseskontrakter eller ansættelsesforhold er i direkte modstrid med den forudsætning, hvorpå rammeaftalen hviler, nemlig forudsætningen om, at tidsubegrænsede ansættelseskontrakter udgør den sædvanlige ansættelsesform, selv om tidsbegrænsede ansættelseskontrakter er en beskæftigelsesform i visse sektorer, inden for visse erhverv og ved visse former for aktiviteter (dom af 19.3.2020, Sánchez Ruiz m.fl., C-103/18 og C-429/18, EU:C:2020:219, præmis 76 og den deri nævnte retspraksis).

63 Overholdelsen af rammeaftalens § 5, stk. 1, litra a), kræver dermed, at det konkret efterprøves, at flere på hinanden følgende fornyelser af tidsbegrænsede ansættelseskontrakter eller ansættelsesforhold har til formål at dække midlertidige behov, og at en national bestemmelse som den i hovedsagen omhandlede ikke reelt anvendes til at dække arbejdsgiverens faste og varige personalebehov (dom af 19.3.2020, Sánchez Ruiz m.fl., C-103/18 og C-429/18, EU:C:2020:219, præmis 77 og den deri nævnte retspraksis).

64 Der skal med henblik herpå i hvert konkret tilfælde foretages en undersøgelse af sagens nærmere omstændigheder, idet der bl.a. skal tages hensyn til antallet af sådanne flere på hinanden følgende kontrakter, der er indgået med den samme person eller med henblik på at udføre det samme arbejde, for at udelukke, at arbejdsgivernes anvendelse af tidsbegrænsede ansættelsesforhold, selv hvis de åbenbart indgås for at dække et vikarbehov, antager karakter af misbrug (dom af 26.11.2014, Mascolo m.fl., C-22/13, C-61/13 – C-63/13 og C-418/13, EU:C:2014:2401, præmis 102 og den deri nævnte retspraksis).

65 Hvad angår hovedsagen fremgår det, således som den forelæggende ret har fremhævet, af den omhandlede kollektive overenskomsts artikel 24, stk. 2, at de såkaldte faste byggekontrakter generelt indgås vedrørende et enkelt byggeri, uanset varigheden heraf. Det fremgår af denne artikels stk. 5, at »[a]nsættelse med eller uden afbrydelse i forskellige stillinger i medfør af mindst to faste byggekontrakter med den samme virksomhed […] [derfor ikke] medfører […], at […] status som fastansat opnås«.

66 Ifølge den kollektive overenskomsts artikel 24 kan der således indgås flere på hinanden følgende tidsbegrænsede ansættelseskontrakter i form af såkaldte faste byggekontrakter, samtidig med at den pågældende arbejdstager for hver enkelt kontrakt principielt kun kan tilknyttes et enkelt byggeri. Denne begrænsning af kontrakterne til kun at omfatte et enkelt byggeri er ifølge de oplysninger, som den forelæggende ret har fremlagt, den eneste bestemmelse vedrørende denne kontrakttype, som kan udgøre en »objektiv omstændighed« som omhandlet i rammeaftalens § 5, stk. 1, litra a).

67 Under disse omstændigheder skal der tages hensyn til de af Obras y Servicios Públicos, Acciona Agua og den spanske regering fremsatte bemærkninger om, at den tredje tillægsbestemmelse til lov nr. 32/2006 og den tredje tillægsbestemmelse til lov om arbejdstageres rettigheder anerkender de særlige forhold i byggesektoren og behovet for at fastsætte mere hensigtsmæssige specifikke kriterier og herved henviser til kollektive forhandlinger med det formål at tilpasse tidsbegrænsede ansættelseskontrakter til et bestemt arbejde eller en bestemt tjenesteydelse ved ordninger, der sikrer større stabilitet i arbejdstagernes ansættelse samt øget sikkerhed og sundhed på arbejdspladsen. Det er i medfør af denne beføjelse, at der ved den omhandlede

kollektive overenskomst er indført en såkaldt fast byggekontrakt, som fastsætter kriterier med henblik på at forhindre misbrug hidrørende fra anvendelse af flere på hinanden følgende kontrakter af denne type.

68 Selv om den omstændighed, at en arbejdstager er tilknyttet »et enkelt byggeri«, henset til de særlige forhold i byggesektoren kan udgøre en »præcis og konkret omstændighed i forbindelse med en bestemt aktivitet« som omhandlet i den i denne doms præmis 59 nævnte retspraksis, bemærkes – med forbehold af den efterprøvelse, som det tilkommer den forelæggende ret at foretage – at det imidlertid ikke kan lægges til grund, at den omhandlede kollektive overenskomsts artikel 24 kan begrunde anvendelse af flere på hinanden følgende tidsbegrænsede ansættelseskontrakter som omhandlet i den retspraksis, der er nævnt i denne doms præmis 60 og 61, for så vidt som denne artikel indebærer en reel risiko for misbrug af sådanne kontrakter.

69 I henhold til den nævnte artikels stk. 2 er indgåelse af en såkaldt fast byggekontrakt nemlig kun begrænset til »principielt« et enkelt byggeri, således at bestemmelsen ikke er til hinder for, at sådanne kontrakter indgås for flere byggerier. I øvrigt tillader samme artikels stk. 5, at der indgås flere sådanne kontrakter med den samme virksomhed vedrørende forskellige stillinger. Selv om begrænsningen af kontrakten til kun at kunne omfatte et enkelt byggeri som fastsat i nævnte stk. 2 gælder for hver enkelt såkaldte faste byggekontrakt, kan der således tilsyneladende i henhold til nævnte stk. 5 indgås flere på hinanden følgende kontrakter af denne type for forskellige byggerier.

70 Under alle omstændigheder må det i lighed med, hvad Kommissionen har anført, fastslås, at bestemmelser som dem, der er fastsat i den kollektive overenskomsts artikel 24, stk. 2 og 5, hvorefter den pågældende arbejdstager ved hver individuel ansættelse principielt kun kan tilknyttes et enkelt byggeri, men hvorefter såkaldte faste byggekontrakter kan fornys for en ubegrænset periode som følge af den kumulative virkning af disse på hinanden følgende kontrakter eller sammenlægningen heraf, viser, at den pågældende arbejdstager fast og varigt udfører opgaver, som henhører under den ansættende enheds eller virksomheds normale aktiviteter.

71 Den i hovedsagen omhandlede situation illustrerer til fulde dette, eftersom sagsøgeren i hovedsagen har indgået seks på hinanden følgende såkaldte faste byggekontrakter med Obras y Servicios Públicos af en samlet varighed på mere end 25 år.

72 Det følger heraf – i overensstemmelse med den retspraksis, der er nævnt i denne doms præmis 62-64 – at en national bestemmelse som den i hovedsagen omhandlede, der gør det muligt at dække behov, der ikke er midlertidige, men derimod faste og varige, ikke er begrundet henset til rammeaftalens § 5, stk. 1, litra a).

73 Under disse omstændigheder forhindrer en sådan bestemmelse ikke misbrug hidrørende fra anvendelsen af flere på hinanden følgende tidsbegrænsede ansættelseskontrakter eller ansættelsesforhold som omhandlet i rammeaftalens § 5, stk. 1, forudsat at der ikke findes »tilsvarende retsregler [med henblik på at forhindre misbrug]« som omhandlet i samme § 5, stk. 1, der begrænser anvendelsen af de såkaldte faste byggekontrakter, hvilket det tilkommer den forelæggende ret at efterprøve. I forbindelse hermed tilkommer det bl.a. den forelæggende ret at efterprøve, om der, således som Obras y Servicios Públicos og Acciona Agua har gjort gældende, tildeles arbejdstagere med tidsbegrænset ansættelse i henhold til en såkaldt fast byggekontrakt en

godtgørelse ved ansættelsesforholdets ophør, og om denne i givet fald er passende med henblik på at forhindre og om nødvendigt sanktionere misbrug og kan kvalificeres som en »tilsvarende retsregel« som omhandlet i nævnte § 5, stk. 1.

74 I denne henseende bemærkes, at Domstolen har fastslået, at for at udgøre en »tilsvarende retsregel« som omhandlet i rammeaftalens § 5 skal tildelingen af en erstatning særligt have til formål at kompensere for de virkninger, der hidrører fra misbrug af anvendelsen af flere på hinanden følgende tidsbegrænsede ansættelseskontrakter eller ansættelsesforhold. Desuden skal den tildelte erstatning ikke alene være forholdsmæssig, men ligeledes tilstrækkelig effektiv og afskrækkende til at sikre den fulde virkning af denne bestemmelse (jf. dom af 19.3.2020, Sánchez Ruiz m.fl., C-103/18 og C-429/18, EU:C:2020:219, præmis 103 og 104 og den deri nævnte retspraksis).

75 Det bemærkes desuden, at Domstolen har fastslået, at rammeaftalens § 5, stk. 1, ikke er ubetinget og tilstrækkeligt præcis til, at en borger kan påberåbe sig bestemmelsen for en national domstol. En sådan EU-retlig bestemmelse uden direkte virkning kan således ikke som sådan påberåbes i forbindelse med en tvist, der henhører under EU-retten, med henblik på at undlade at anvende en bestemmelse i national ret, der er i modstrid hermed. En national retsinstans er dermed ikke forpligtet til at undlade at anvende en national bestemmelse, der er i strid med denne bestemmelse (dom af 19.3.2020, Sánchez Ruiz m.fl., C-103/18 og C-429/18, EU:C:2020:219, præmis 118-120 og den deri nævnte retspraksis).

76 Når dette er fastslået, skal det bemærkes, at det påhviler de nationale retsinstanser ved anvendelsen af nationale retsforskrifter i videst muligt omfang at fortolke dem i lyset af det pågældende direktivs ordlyd og formål, for at det med direktivet tilsigtede resultat fremkaldes, og for dermed at handle i overensstemmelse med artikel 288, stk. 3, TEUF (dom af 19.3.2020, Sánchez Ruiz m.fl., C-103/18 og C-429/18, EU:C:2020:219, præmis 121 og den deri nævnte retspraksis).

77 De nationale retsinstansers forpligtelse til at henvise til indholdet af et direktiv, når de fortolker de relevante nationale retsregler, begrænses ganske vist af generelle retsprincipper, herunder retssikkerhedsprincippet og forbuddet mod tilbagevirkende kraft, og kan ikke tjene som grundlag for en fortolkning contra legem af national ret (dom af 19.3.2020, Sánchez Ruiz m.fl., C-103/18 og C-429/18, EU:C:2020:219, præmis 123 og den deri nævnte retspraksis).

78 Princippet om overensstemmende fortolkning kræver ikke desto mindre, at de nationale retsinstanser gør alt, hvad der henhører under deres kompetence – idet de tager den nationale ret i sin helhed i betragtning og anvender fortolkningsmetoder, der er anerkendt i denne ret – for at sikre den fulde virkning af direktivet og for at nå et resultat, der er i overensstemmelse med det, der tilsigtes med direktivet (dom af 19.3.2020, Sánchez Ruiz m.fl., C-103/18 og C-429/18, EU:C:2020:219, præmis 124 og den deri nævnte retspraksis).

79 Det tilkommer således navnlig den forelæggende ret at efterprøve, om Tribunal Supremos (øverste domstol, Spanien) retspraksis tillader en sådan fortolkning af den omhandlede nationale lovgivning. Ifølge Kommissionen anvender sidstnævnte domstol nemlig de frister, der er fastsat i artikel 15, stk. 5, i lov om arbejdstageres rettigheder, på de såkaldte faste byggekontrakter, som er reguleret i den omhandlede kollektive overenskomst, således at en arbejdstager, der har indgået mindst to sådanne kontrakter, når den i denne bestemmelse fastsatte lovbestemte frist er udløbet, opnår status som fastansat.

80 Henset til ovenstående betragtninger skal det første og det andet spørgsmål besvares med, at rammeaftalens § 5, stk. 1, skal fortolkes således, at det påhviler den nationale ret i overensstemmelse med alle de regler i national ret, der finder anvendelse, at vurdere, om den begrænsning til tre på hinanden følgende år, som – medmindre der foreligger særlige omstændigheder – gælder for den periode, for hvilken én og samme virksomhed kan ansætte arbejdstagere tidsbegrænset til forskellige arbejdssteder inden for samme provins i henhold til såkaldte faste byggekontrakter, og tildelingen af en godtgørelse ved ansættelsesforholdets ophør til de pågældende arbejdstagere, såfremt den nationale ret konstaterer, at disse foranstaltninger faktisk er truffet med hensyn til de nævnte arbejdstagere, udgør passende foranstaltninger med henblik på at forhindre og i givet fald sanktionere misbrug hidrørende fra anvendelsen af flere på hinanden følgende tidsbegrænsede ansættelseskontrakter eller ansættelsesforhold eller »tilsvarende retsregler« som omhandlet i § 5, stk. 1. Under alle omstændigheder kan en sådan national lovgivning ikke anvendes af den pågældende medlemsstats myndigheder på en sådan måde, at fornyelse af flere på hinanden følgende tidsbegrænsede ansættelseskontrakter i form af såkaldte faste byggekontrakter anses for at være begrundet i »objektive omstændigheder« som omhandlet i rammeaftalens § 5, stk. 1, litra a), alene fordi hver enkelt af disse kontrakter generelt indgås vedrørende et enkelt byggeri, uanset varigheden heraf, eftersom en sådan national lovgivning i praksis ikke forhindrer den pågældende arbejdsgiver i at dække faste og varige personalebehov ved en sådan fornyelse.

Det tredje spørgsmål

81 Den forelæggende ret ønsker med det tredje spørgsmål nærmere bestemt oplyst, om artikel 3, stk. 1, første afsnit, i direktiv 2001/23 skal fortolkes således, at denne bestemmelse er til hinder for en national lovgivning, hvorefter den indtrædende virksomhed ved en overførsel af personale i forbindelse med offentlige kontrakter alene skal overholde de af den overførte arbejdstagers rettigheder og forpligtelser, der følger af den sidste kontrakt, som denne arbejdstager har indgået med den udtrædende virksomhed.

82 Ifølge ordlyden af artikel 1, stk. 1, litra a), i direktiv 2001/23 finder dette direktiv for det første anvendelse på overførsel af en virksomhed eller bedrift eller af en del af en virksomhed eller bedrift til en anden indehaver som følge af en overdragelse eller fusion.

83 I denne henseende fremgår det af Domstolens faste praksis, at direktiv 2001/23 finder anvendelse i alle de tilfælde, hvor der som led i et kontraktforhold sker en udskiftning af den fysiske eller juridiske person, som er ansvarlig for virksomhedens drift, og som påtager sig en arbejdsgivers forpligtelser over for arbejdstagerne i virksomheden. Det er således ikke en forudsætning for, at direktiv 2001/23 finder anvendelse, at der består et direkte kontraktforhold mellem overdrageren og erhververen, idet overdragelsen vil kunne finde sted via en tredjemand (dom af 11.7.2018, Somoza Hermo og Ilunión Seguridad, C-60/17, EU:C:2018:559, præmis 27 og den deri nævnte retspraksis).

84 I denne forbindelse bemærkes, at i modsætning til, hvad Acciona Agua og den spanske regering i det væsentlige har gjort gældende, udelukker den omstændighed, at der i det foreliggende tilfælde er tale om en overførsel af personale som følge af tildeling af en offentlig kontrakt til en anden virksomhed, hvorved den indtrædende virksomhed overtager en betydelig del af det personale, som i den udtrædende virksomhed var beskæftiget med opfyldelsen af denne offentlige kontrakt, ikke, at direktiv 2001/23 finder anvendelse.

85 Først og fremmest har Domstolen nemlig allerede fastslået, at den omstændighed, at overførslen er en følge af afgørelser, som er truffet ensidigt af offentlige myndigheder, og ikke beror på en aftale, ikke udelukker, at direktiv 2001/23 kan finde anvendelse (dom af 20.7.2017, Piscarreta Ricardo, C-416/16, EU:C:2017:574, præmis 38 og den deri nævnte retspraksis).

86 Dernæst har det manglende kontraktforhold mellem de to virksomheder, som successivt er blevet tildelt den omhandlede offentlige kontrakt, ingen indvirkning på, om direktiv 2001/23 finder anvendelse på en situation som den i hovedsagen omhandlede (jf. i denne retning dom af 11.7.2018, Somoza Hermo og Ilunión Seguridad, C-60/17, EU:C:2018:559, præmis 28).

87 Selv om Acciona Agua havde pligt til at overtage personalet i henhold til en kollektiv overenskomst, er denne omstændighed endelig uden betydning for det forhold, at overførslen vedrører en økonomisk enhed (jf. analogt dom af 11.7.2018, Somoza Hermo og Ilunión Seguridad, C-60/17, EU:C:2018:559, præmis 38).

88 For det andet anses for overførsel i henhold artikel 1, stk. 1, litra b), i direktiv 2001/23 overførsel af en økonomisk enhed, der bevarer sin identitet, forstået som en helhed af midler, der er organiseret med henblik på udøvelse af en økonomisk aktivitet, uanset om den er væsentlig eller accessorisk. Begrebet »enhed« omfatter således en organiseret helhed af personer og aktiver, der gør det muligt at udøve en økonomisk aktivitet med et selvstændigt formål (dom af 27.2.2020, Grafe og Pohle, C-298/18, EU:C:2020:121, præmis 22).

89 Det fremgår af Domstolens praksis, at det afgørende kriterium ved vurderingen af, om der foreligger en overførsel i direktivets forstand, er, om den pågældende økonomiske enhed har bevaret sin identitet, hvilket navnlig må lægges til grund, såfremt driften faktisk fortsættes eller genoptages (dom af 27.2.2020, Grafe og Pohle, C-298/18, EU:C:2020:121, præmis 23 og den deri nævnte retspraksis).

90 For at afgøre, om denne betingelse er opfyldt, må der tages hensyn til alle de faktiske omstændigheder omkring den pågældende overførsel, herunder hvilken form for virksomhed eller bedrift der er tale om, hvorvidt der er sket en overførsel af de materielle aktiver som f.eks. bygninger og løsøre, værdien af de immaterielle aktiver på tidspunktet for overførslen, hvorvidt den nye indehaver har overtaget størstedelen af arbejdsstyrken, om kundekredsen overføres, samt i hvor høj grad aktiviteterne før og efter overførslen er de samme, og hvor længe disse eventuelt har været indstillet. Alle disse omstændigheder kan dog kun indgå som enkelte elementer i den samlede bedømmelse, der skal foretages, og de kan derfor ikke vurderes isoleret (dom af 27.2.2020, Grafe og Pohle, C-298/18, EU:C:2020:121, præmis 24 og den deri nævnte retspraksis).

91 Domstolen har navnlig fastslået, at den nationale ret ved vurderingen af de faktiske omstændigheder, som kendetegner den pågældende transaktion, bl.a. skal tage hensyn til, hvilken form for virksomhed eller bedrift der er tale om. Heraf følger, at afvejningen af, hvilken vægt der skal tillægges de forskellige kriterier for, om der i henhold til direktiv 2001/23 er tale om en overførsel, nødvendigvis afhænger af, hvilken type aktivitet der udføres, og hvilke produktions- eller driftsmåder der anvendes i virksomheden, bedriften eller den pågældende del af bedriften (dom af 11.7.2018, Somoza Hermo og Ilunión Seguridad, C-60/17, EU:C:2018:559, præmis 31 og 32 og den deri nævnte retspraksis).

92 Domstolen har tidligere udtalt, at en økonomisk enhed navnlig i visse brancher kan fungere uden materielle eller immaterielle aktiver af betydning, og det kan i så fald ikke være afgørende for, om enheden opretholdes efter den pågældende transaktion, at der overdrages sådanne aktiver (dom af 11.7.2018, Somoza Hermo og Ilunión Seguridad, C-60/17, EU:C:2018:559, præmis 33 og den deri nævnte retspraksis).

93 Domstolen har således fastslået, at i visse brancher, hvor arbejdskraften udgør den væsentligste del af aktiviteten – hvilket bl.a. er tilfældet, hvis en aktivitet ikke kræver anvendelse af særlige materialer – vil en gruppe af arbejdstagere, som i længere tid udfører en fælles aktivitet, kunne udgøre en økonomisk enhed, og en sådan enhed vil kunne opretholde sin identitet efter en overførsel, når den nye indehaver ikke blot viderefører den hidtidige aktivitet, men også overtager en efter antal og kvalifikationer betydelig del af den arbejdsstyrke, som hos forgængeren specielt udførte denne opgave. I så fald overtager den nye indehaver en organiseret helhed af aktiver, der gør det muligt på stabil måde at fortsætte den overdragende virksomheds aktiviteter eller nogle af disse (dom af 11.7.2018, Somoza Hermo og Ilunión Seguridad, C-60/17, EU:C:2018:559, præmis 34 og 35 og den deri nævnte retspraksis).

94 Det følger af det ovenstående, at kvalificeringen som overførsel forudsætter en række faktuelle konstateringer, idet dette spørgsmål skal vurderes konkret af den nationale ret i lyset af de af Domstolen opstillede kriterier og de formål, der forfølges af direktiv 2001/23, som anført bl.a. i tredje betragtning til direktivet (dom af 27.2.2020, Grafe og Pohle, C-298/18, EU:C:2020:121, præmis 27 og den deri nævnte retspraksis).

95 Det påhviler derfor den forelæggende ret at vurdere, om den i hovedsagen omhandlede transaktion i lyset af ovenstående betragtninger og under hensyntagen til samtlige de faktiske omstændigheder, som kendetegner denne transaktion, skal anses for at være en overførsel af en virksomhed som omhandlet i direktiv 2001/23.

96 Med henblik herpå tilkommer det bl.a. den forelæggende ret at efterprøve, om den omhandlede aktivitet, således som den har nævnt i forelæggelsesafgørelsen, ikke kræver særlige materialer og derfor i det væsentlige er arbejdskraftbaseret, eller om denne aktivitet, således som Obras y Servicios Públicos og Acciona Agua har gjort gældende, tværtimod ikke kan anses for i det væsentlige at være baseret på arbejdskraft, eftersom arbejdskraften udgør et klart accessorisk element i forhold til de materialer, som kræves for at udføre den omhandlede offentlige kontrakt, og som ikke er blevet overført.

97 Henset til disse forhold skal det for det første præciseres, at foruden i den situation, hvor arbejdskraften udgør den væsentligste del af aktiviteten – som omhandlet i den retspraksis, der er nævnt i denne doms præmis 93 – er det forhold, at der ikke overføres materielle aktiver i en situation, hvor sådanne aktiver, som f.eks. bygninger og løsøre, ikke er uundværlige for en tilfredsstillende drift af den pågældende enhed, eller hvor arbejdskraften og disse materielle aktiver er lige vigtige for en tilfredsstillende drift af enheden, og den udtrædende virksomheds aktiviteter videreføres af den indtrædende virksomhed, som overtager størstedelen af arbejdsstyrken, ikke til hinder for, at det fastslås, at den økonomiske enheds identitet kan være bevaret efter overførslen af enheden, således at en »overførsel af en virksomhed« som omhandlet i artikel 1, stk. 1, i direktiv 2001/23 kan anses for at have fundet sted.

98 Denne løsning er ikke alene i overensstemmelse med de formål, der forfølges med dette direktiv, som navnlig kommer til udtryk i tredje betragtning hertil, nemlig at beskytte arbejdstagerne i tilfælde af ny indehaver for at sikre varetagelsen af deres rettigheder, men stemmer ligeledes

overens med den retspraksis, der er nævnt i denne doms præmis 92, hvorefter det ikke kan være afgørende for, om en økonomisk enhed, der kan fungere uden materielle eller immaterielle aktiver af betydning, bevarer sin identitet efter den pågældende transaktion, at der overdrages sådanne aktiver.

99 For det andet skal der henvises til Domstolens praksis, hvorefter den manglende overførsel fra den gamle kontraktpart til den nye af en væsentlig del af sådanne aktiver, der er uundværlige for en tilfredsstillende drift af enheden, må føre til, at enheden ikke kan anses for at have bevaret sin identitet (jf. i denne retning dom af 25.1.2001, Liikenne, C-172/99, EU:C:2001:59, præmis 42).

100 Det kan imidlertid ikke udledes af denne retspraksis, at overførsel af materielle aktiver in abstracto skal anses for at være det eneste afgørende element i en overførsel af en virksomhed, der udøver sin aktivitet inden for en sektor, hvor de materielle aktiver udgør et væsentligt element i driften. Den forelæggende ret skal derfor tage hensyn til de særlige omstændigheder i den for retten indbragte sag for at afgøre, om den manglende overførsel af driftsmidler er til hinder for kvalificering som overførsel af virksomhed (jf. i denne retning dom af 27.2.2020, Grafe og Pohle, C-298/18, EU:C:2020:121, præmis 30 og 31).

101 For det tredje fastsættes i artikel 3, stk. 1, første afsnit, i direktiv 2001/23 princippet om, at overdragerens rettigheder og forpligtelser i henhold til en arbejdskontrakt eller et arbejdsforhold, som bestod på tidspunktet for overførslen, overgår til erhververen.

102 I denne henseende skal det først bemærkes, at direktiv 2001/23 har til formål at sikre varetagelsen af arbejdstagernes rettigheder, når virksomheden skifter indehaver, idet arbejdstagerne ifølge direktivet kan forblive ansat i virksomheden under den nye indehaver på de vilkår, der var aftalt med overdrageren. Dette direktivs formål er så vidt muligt at sikre, at arbejdskontrakten eller arbejdsforholdet fortsættes af erhververen uden ændringer, for at forhindre, at de arbejdstagere, der berøres af overførslen, stilles ringere alene på grund af overførslen. Til gengæld kan det nævnte direktiv ikke med føje påberåbes med henblik på at opnå en forbedring af lønvilkårene eller af andre arbejdsvilkår i anledning af en virksomhedsoverførsel (dom af 26.3.2020, ISS Facility Services, C-344/18, EU:C:2020:239, præmis 25 og den deri nævnte retspraksis).

103 Det skal desuden præciseres, at selv om de af overførslen berørte arbejdstageres interesser i overensstemmelse med det formål, der forfølges med direktiv 2001/23, skal beskyttes, kan der imidlertid ikke ses bort fra erhververens interesser, idet denne bør være i stand til at foretage de tilpasninger og ændringer, der er nødvendige af hensyn til fortsættelsen af den pågældendes aktiviteter. Dette direktiv har ikke kun til formål at beskytte arbejdstagernes interesser i forbindelse med overførsel af en virksomhed, men skal sikre den rette balance mellem sidstnævntes interesser på den ene side og erhververens interesser på den anden side (dom af 26.3.2020, ISS Facility Services, C-344/18, EU:C:2020:239, præmis 26 og den deri nævnte retspraksis).

104 I det foreliggende tilfælde fremgår det af den omhandlede kollektive overenskomsts artikel 27, stk. 2, første afsnit, at den indtrædende virksomhed har pligt til at overholde de rettigheder og forpligtelser, som de overførte arbejdstagere har ifølge arbejdsforholdet med den udtrædende virksomhed. I henhold til denne kollektive overenskomsts artikel 27, stk. 2, andet afsnit, er disse rettigheder og forpligtelser desuden begrænset til udelukkende at omfatte de rettigheder og forpligtelser, der følger af den sidste kontrakt, som arbejdstageren har indgået med den udtrædende virksomhed, således at den indtrædende virksomhed ikke er bundet af nogen tidligere kontrakt eller aftale, særligt hvad angår tilbagelagte tjenesteår, medmindre

arbejdstageren allerede er anerkendt sådanne rettigheder ved en retskraftig dom afsagt før overførslen, og meddelelse om de pågældende rettigheder er givet den indtrædende virksomhed inden for den frist og på den måde, som er fastsat i den kollektive overenskomsts artikel 27.

105 I denne forbindelse har den forelæggende ret givet udtryk for tvivl med hensyn til, om den kollektive overenskomsts artikel 27, stk. 2, andet afsnit, er forenelig med artikel 3, stk. 1, første afsnit, i direktiv 2001/23.

106 Under disse omstændigheder må det fastslås, at begrænsningen af anerkendelsen af en arbejdstageres rettigheder i forbindelse med dennes arbejdsforhold med den indtrædende virksomhed til de rettigheder, der følger af den sidste kontrakt, som den pågældende har indgået med den udtrædende virksomhed, netop indebærer, at disse rettigheder opretholdes ved overførslen af personale, hvilket er i overensstemmelse med dette direktivs formål om at sikre varetagelsen af arbejdstagernes rettigheder, når virksomheden skifter indehaver, idet direktivet giver arbejdstagerne mulighed for at videreføre deres arbejdsforhold med den nye arbejdsgiver på de vilkår, der var aftalt med overdrageren. I øvrigt begrænser den nævnte bestemmelse ikke blot den overførte arbejdstagers rettigheder, men også dennes forpligtelser til dem, der følger af den sidste kontrakt, som den pågældende har indgået med den udtrædende virksomhed.

107 Hvad særligt angår anciennitet bemærkes, at Domstolen har fastslået, at erhververen ved beregningen af økonomiske rettigheder, såsom fratrædelsesgodtgørelse eller lønforhøjelser, skal tage hensyn til alle de tjenesteår, som det overførte personale har tilbagelagt, for så vidt som denne forpligtelse fulgte af arbejdsforholdet mellem personalet og overdrageren, og på de vilkår, som var aftalt inden for rammerne af dette forhold (dom af 6.4.2017, Unionen, C-336/15, EU:C:2017:276, præmis 22 og den deri nævnte retspraksis).

108 I det foreliggende tilfælde er det i denne henseende tilstrækkeligt at konstatere, at det ikke fremgår af forelæggelsesafgørelsen, at den anciennitet, som den indtrædende virksomhed i henhold til den omhandlede kollektive overenskomsts artikel 27, stk. 2, har anerkendt for de arbejdstagere, der er blevet overført som omhandlet i denne bestemmelse, er mindre gunstig for disse arbejdstagere end den anciennitet, som de var blevet anerkendt af den udtrædende virksomhed før overførslen.

109 Det fremgår tværtimod af forelæggelsesafgørelsen, at Obras y Servicios Públicos har anerkendt sagsøgeren i hovedsagen anciennitet beregnet fra den 1. januar 2014, hvilket svarer til den anciennitet, der følger af den sidste kontrakt, som den pågældende har indgået med dette selskab. For så vidt som bestemmelsens andet afsnit begrænser den anciennitet, som Acciona Agua har pligt til at anerkende sagsøgeren i hovedsagen, til den, der følger af den sidste kontrakt, som sidstnævnte har indgået med Obras y Servicios Públicos, bevirker anvendelsen af denne bestemmelse følgelig, at den anciennitet, som dette selskab havde anerkendt, bevares i forbindelse med den pågældendes overførsel.

110 Hvis denne arbejdstager derimod i forbindelse med overførslen af personale blev anerkendt rettigheder, og navnlig en anciennitet, som vedkommende ikke havde før denne overførsel, ville det udgøre en forbedring af dennes arbejdsvilkår, hvilket ikke er tilsigtet med direktiv 2001/23, således som det fremgår af den retspraksis, der er nævnt i denne doms præmis 102.

111 Den omhandlede kollektive overenskomsts artikel 27, stk. 2, andet afsnit, følger desuden denne logik, for så vidt som denne bestemmelse fastsætter en undtagelse til begrænsningen af overførte arbejdstageres rettigheder til dem, der følger af den pågældendes sidste kontrakt med den udtrædende virksomhed, for tilfælde, hvor arbejdstageren allerede er anerkendt sådanne

rettigheder ved en retskraftig dom afsagt før overførslen, og meddelelse om de pågældende rettigheder er givet den indtrædende virksomhed inden for den frist og på den måde, som er fastsat i denne kollektive overenskomsts artikel 27. Denne undtagelse sikrer nemlig, at den overførte arbejdstager bevarer de rettigheder, som den pågældende er anerkendt inden for rammerne af arbejdsforholdet med den udtrædende virksomhed.

112 På denne baggrund er spørgsmålet for den forelæggende ret alene, hvilke rettigheder sagsøgeren i hovedsagen havde hos Obras y Servicios Públicos inden sin overførsel, og navnlig om den pågældende har været udsat for misbrug af flere på hinanden følgende tidsbegrænsede ansættelseskontrakter som omhandlet i rammeaftalens § 5, stk. 1, hvilket er emnet for de to første spørgsmål, og om vedkommende følgelig burde have opnået status som fastansat før sin overførsel, i hvilket tilfælde denne status da burde have været bevaret i forbindelse med overførslen.

113 I denne henseende bemærkes, at Domstolen har fastslået, at spørgsmålet om anvendelsen af direktiv 2001/23 ikke foregriber den beskyttelse, som en arbejdstager kan være tillagt mod misbrug hidrørende fra anvendelsen af flere på hinanden følgende tidsbegrænsede arbejdskontrakter i andre EU-retlige bestemmelser, bl.a. rammeaftalen, eller den fortolkning af disse bestemmelser, som Domstolen kan anlægge (kendelse af 15.9.2010, Briot, C-386/09, EU:C:2010:526, præmis 36).

114 Henset til ovenstående betragtninger skal det tredje spørgsmål besvares med, at artikel 3, stk. 1, første afsnit, i direktiv 2001/23 skal fortolkes således, at denne bestemmelse ikke er til hinder for en national lovgivning, hvorefter den indtrædende virksomhed ved en overførsel af personale i forbindelse med offentlige kontrakter alene skal overholde de af den overførte arbejdstagers rettigheder og forpligtelser, der følger af den sidste kontrakt, som denne arbejdstager har indgået med den udtrædende virksomhed, såfremt anvendelsen af denne lovgivning ikke bevirker, at den pågældende arbejdstager stilles ringere alene på grund af overførslen, hvilket det tilkommer den forelæggende ret at efterprøve.

Sagsomkostninger

115 Da sagens behandling i forhold til hovedsagens parter udgør et led i den sag, der verserer for den forelæggende ret, tilkommer det denne at træffe afgørelse om sagsomkostningerne. Bortset fra de nævnte parters udgifter kan de udgifter, som er afholdt i forbindelse med afgivelse af indlæg for Domstolen, ikke erstattes.

På grundlag af disse præmisser kender Domstolen (Syvende Afdeling) for ret:

1) § 5, stk. 1, i rammeaftalen vedrørende tidsbegrænset ansættelse, der blev indgået den 18. marts 1999, og som er opført som bilag til Rådets direktiv 1999/70/EF af 28. juni 1999 om rammeaftalen vedrørende tidsbegrænset ansættelse, der er indgået af EFS, UNICE og CEEP, skal fortolkes således, at det påhviler den nationale ret i overensstemmelse med alle de regler i national ret, der finder anvendelse, at vurdere, om den begrænsning til tre på hinanden følgende år, som – medmindre der foreligger særlige omstændigheder – gælder for den periode, for hvilken én og samme virksomhed kan ansætte arbejdstagere tidsbegrænset til forskellige arbejdssteder inden for samme provins i henhold til såkaldte faste byggekontrakter, og tildelingen af en godtgørelse ved ansættelsesforholdets ophør til de pågældende arbejdstagere, såfremt den nationale ret

konstaterer, at disse foranstaltninger faktisk er truffet med hensyn til de nævnte arbejdstagere, udgør passende foranstaltninger med henblik på at forhindre og i givet fald sanktionere misbrug hidrørende fra anvendelsen af flere på hinanden følgende tidsbegrænsede ansættelseskontrakter eller ansættelsesforhold eller »tilsvarende retsregler« som omhandlet i § 5, stk. 1. Under alle omstændigheder kan en sådan national lovgivning ikke anvendes af den pågældende medlemsstats myndigheder på en sådan måde, at fornyelse af flere på hinanden følgende tidsbegrænsede ansættelseskontrakter i form af såkaldte faste byggekontrakter anses for at være begrundet i »objektive omstændigheder« som omhandlet i rammeaftalens § 5, stk. 1, litra a), alene fordi hver enkelt af disse kontrakter generelt indgås vedrørende et enkelt byggeri, uanset varigheden heraf, eftersom en sådan national lovgivning i praksis ikke forhindrer den pågældende arbejdsgiver i at dække faste og varige personalebehov ved en sådan fornyelse.

2) **Artikel 3, stk. 1, første afsnit, i Rådets direktiv 2001/23/EF af 12. marts 2001 om tilnærmelse af medlemsstaternes lovgivning om varetagelse af arbejdstagernes rettigheder i forbindelse med overførsel af virksomheder eller bedrifter eller af dele af virksomheder eller bedrifter skal fortolkes således, at denne bestemmelse ikke er til hinder for en national lovgivning, hvorefter den indtrædende virksomhed ved en overførsel af personale i forbindelse med offentlige kontrakter alene skal overholde de af den overførte arbejdstagers rettigheder og forpligtelser, der følger af den sidste kontrakt, som denne arbejdstager har indgået med den udtrædende virksomhed, såfremt anvendelsen af denne lovgivning ikke bevirker, at den pågældende arbejdstager stilles ringere alene på grund af overførslen, hvilket det tilkommer den forelæggende ret at efterprøve.**

Underskrifter